

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Diputación Foral
de Gipuzkoa

GERRA ETA BAKEA

UNITATE DIDAKTIKOA

IRAKASLEENTZAKO AZALPENAK

Publikoa:

DBHko 2.zikloa, Batxilergoa eta
Helduen Hezkuntza

Taldeak: Gehienez 30 pertsona.

Iraupena: Ordu 1 30'.

Hizkuntzak:

Euskara eta Gaztelera

Materiala:

- Lan-fitxa guk ematen dugu.
- Axota edo arkatza ikasleek
ekarri behar dute.

Erreserbak:

Aldez aurretik erreserba egitea
beharrezkoa da

Tel.: 943 88 99 00

Emaila:

mzumalakarregi@gipuzkoa.eus

Kontsultak eta informazioa:

ZUMALAKARREGI MUSEOA
Muxika egurastokia 6
20216 ORMAIZTEGI
(Gipuzkoa)
943 88 99 00
mzumalakarregi@gipuzkoa.eus
www.zumalakarregimuseoa.eus

Ordutegia:

Asteazkenetik ostiralera:

- 10:00 / 14:00
- 16:00 / 19:00

Larunbat, igande eta jai
egunetan:

- 10:00 / 14:00
- 16:00 / 19:00

UNITATE DIDAKTIKOA

GERRA ETA BAKEA

Lehen Guda Karlistan oinarrituz, gatazkaren adibide gisa indarkeriaren sustrai, modu eta ondorioei buruz gogoeta egiteko proposamena. Gaurkotasun osoa duen hausnarketarako ibilbidea, gatazken ebazpenerako bake prozesuak ulertzen laguntzen duena.

Oharra: Ibilbide hau beste ibilbide batzuekin konbinagarria da.

PROPOSAMENA:

Bortizkeriaren fenomenoak ulertzeko bere kontestuan kokatu behar da. Bortizkeria, aldiz, ez da sintoma hutsa izaten, agertu orduko eragile bilakatzen da. Lehenengo Karlistada gugandik nahiko urruti dago denboran, karlistek eta liberalek defenditzen zituzten ereduak ez dute gure errealitatean zentzurik. Baina Foruen gaia arazo dinastikoari nagusitu zitzaionez, Karlistadak gaur egungo arazo garrantzitsu baten sorreratzat jotzen dira, euskal lurraldeen eta espainiar Estatuaren arteko harremanena.

Batetik urruti, bestetik hurbil, oreka mantentzen jakinez gero erakargarria izan daiteke garai historiko hau bortizkeriaren perspektibaz aztertzea.

Arriskuak ere badaude, noski, bizi garen errealitatean bakea esan orduko zer esan ez baina nork esan begiraten baita. Egia da karlismo hitzak konnotazio oso desberdinak dituela gaur egun, batzuentzat positiboak eta besteentzat negatiboak, gaztetxo gehienek inolako erreferentziarik ez badute ere. Historia-museo baten egitekoa da, besteak beste, aurreiritziak eta alderdikeriak zuzentzeaz gain gertaera historikoak anakronismo eta estrapolaziorik gabe azaltzea, eta Zumalakarregi Museoak horretan dihardu.

Ibilbide hau ez da museoan barrenako paseo bat izango. Ikasleei datuak biltzeko eta pentsatzeko eskatuko zaie, gogoeta egiteko. Eztabaidak garrantzi handia izango duenez, gidariaren eta irakasleen lana eztabaida piztu eta bideratzea izango da.

HELBURUAK:

- Zentzu kritikoa bultzatzea.
- Kontzientzia publikoa kitzikatzeko bake dinamika bat aurkeztea.
- Ikasleek bakea eta bortizkeria hitzen esanahia alde guztietatik, alderdikeriarik gabe eta bere osotasunean begiratuta benetan barneratzea nahi dugu, Lehen Karlistada ez ezik beste gertaera historikoak ere aztertzerakoan.
- Historia eta ondarearekiko errespetua lantzea.
- Bortizkeriarekiko jarrera ezkorra lantzea
- Historiaren jakin-mina sortzea

EDUKIAK:

- **GUDAREN HASIERA. Oinarrizko bortizkeria: bestearen deskalifikazioa.**
Gatazka baten muina, estrukturala, askotan gatazka koiunturaletan adierazten da. Ondorio bezala sortutako bortizkeriak, ordea, bortizkeria gehiago ekarri, jatorrizko arazoa gaiztotu eta soluziobidea zailago egin dezake. **Eztabaidagai:** ankerkeria nagusi, noren mesedetan?
- **GUDAREN MUGAK. Bortizkeriaren mailak**
Militarizazioak bortizkeria neurtu eta arautu egiten du, helburuak lortzeko bitarteko bat da. Ankerkeria, bortizkeriaren alderik latzena apaltzearen truke (ez baldin bada buru hotzez erabiltzen, noski), gizarte zibila interes militarren menpe geratzen da. **Eztabaidagai:** gizarte militarizatua baketsua izan daiteke?
- **SOLUZIO BILA. Hitzek armek baino indar gehiago dutenean**
Bortizkeria gatazkaren azala baldin bada, mamira jo behar. Beti al dago garbi zer den mamia eta zer azala? Informazioaren kontrola. **Eztabaidagai:** bakearen alde dena da zilegi?
- **BAKEA. Sinboloak eta edukiak**
Nork egiten du bakea? Borondate oneko gizonak? Eta emakumeek? Altruismoa ala pragmatismoa, zein da bake-bidea? **Eztabaidagai:** barkatzea eta ahaztea bat dira?
- **BORTIZKERIAREN ONDORIOAK. Biktima errugabeak**
Biktimak aukeratzeko irizpideak. Bi aldeek bortizkeria errugabeen kontra erabiltzen badute, biak berdin deskalifikatzen dira? **Eztabaidagai:** non geratzen da herritarren protagonismoa gerretan?
- **BORTIZKERIAREN ONDORIOAK. Gudaren eta bakearen arteko mugak**
Bukatzeko, hasierako problemari heldu: bortizkeriak bortizkeria dakar, egoera ekonomiko-politiko-sozialen sintoma ez dena. **Eztabaidagai:** si vis pacem para bellum? Bortizkeriarik gabeko bizitza badago?

IBILBIDEAREN ARDATZAK:

- **Talde-lana:** hiru, lau edo bosnaka jarrita, fitxa didaktikoak banatuko zaizkie ikasleei eta hauek fitxatan egiten zaizkien galderak bilatu beharko dituzte Museoko geletan zehar. Haien artean galderak egin eta datuak alderatu behar dituzte, talde lana landuz.
- **Informazioa** museoko idazki, objektu eta irudietan **bilatu** behar denez, testu juridiko-politikoek ez ezik bestelako lekukoek ere balore dokumentala dutela eta haietaz baliatzen ikasiko dute, bakoitzari dagokion garrantzia emanez.
- **Denboraren eta espazioaren zentzua lantzea.** Mapa, maketa, ardatz kronologiko, ikus-entzunezkoak, maleta didaktikoak bezalako baliabideei etekina ateratzen zaie.
- **Arazo historikoen bilakaera.** Gure kasuan Aintzin Erregimenetik Liberalismorako aldea zertan zen, prozesu horretan aldaketaren eragileak eta oztopoak zeintzuk ziren bereiztea, beti ere arazo funtsezkoak eta azalekoak ongi mailakatuta. Fitxak eskolan jasotako ezagutzak ordenatu eta sendotu nahi du, ikasleak hobeto barnera ditzan.
- **Anakronismoak** eta estrapolazioak saihestuta, gaurkoaz eta iraganaz gogoeta egitea bilatzen da galdera batzuetan.

METODOLOGIA:

- Sarrera txikia denez, komeni da **arduraduna sartzea taldea baino lehen**, azken xehetasunak erosoago argitzeko.
- Gidariak museoaren **ongietorria** eta aurkezpena egin ondoren, **fitxan landu beharreko gaiari ekingo** dio. Sarrera orokorra denen artean egingo da.
- **Fitxa lantzeko** hiruak, launak, bosnak, antolatuko diren taldeek dagokien galderari erantzungo diote. Erantzuna museoan barrena aurkituko dute. Horrela, erakustareto guztiak deskubritzen dituzte, bakoitzak bere erritmoan eta gehien interesatzen zaionari erreparatuz, baina beti ere eskatutako informazioaren bila. Nahiz eta galdera bakarrari erantzun, aurretik helburu zehatz bat jarri izanak, eta erantzun hori non den ez dakitenez, erakustaretoen arteko ibilaldia ez da distrakzio hutsa izango. Gainera, gidaria haien zalantzak argitzeko egongo da.
- Gero, **denak berriro bildu eta gidariaren laguntzaz gaia berraztertuko da**. Taldetxoen emaitzak kontuan hartuta, denek borobilduko dute lehenago lortutako ikuspegi partziala.